

Regimēt p̄seruatiō e curatiū dela pestilēcia cō
post per mestre Luys alcanyis mestre en mede
cina.

Jesus michi adiutor in omnibus

icant natura
 humana loismesa a
 tãts Innumerables
 perills e cassos moz
 tals no he vist de to
 tes les causes de mo
 rit nēgũa mes trista
 mes aguda: e mes
 cruel : que aquesta e
 pidemia: que axí prestamēt / e amagada per no
 stres membres p̄cipals deualla segõs que per
 diuerses experiēcies secõproua: mortificāt les
 obres del coz ceruel / e fetge ental grau que lani
 ma no tenint dispositio cõplida de instrumēt
 necessaríament lo desempara. La qual la bon
 dat diuina per tants anys permet sens que no
 soim aludats de nengun remey cert: e aço causa
 la specie indetermenada del veri / e la forma
 de nostre vicios viure. Encara que per los efec
 tes e sentēcies de tots los doctozs de medecia
 se liga eēr veri: e axí socozem ab multiplicatio
 de cordials: confortants / clarificants / e restau
 rants los sperits del coz: e purgāt aquell humoz
 maligne / e verinos: alterant de verinosa altera
 tio los humozs del coz una per hon no sol
 .a.ij.

los coscos humans pastura mas altres linatges
 e naturees de animals per que desigos focozzer
 ala comuna necessitat tãt com me ha consentit
 mon enginy segons que deprench de aquesta p
 sent epidemia: estime segons sentença dels ast
 rolechs metges e seýals venir per lo cel: e segõs
 se lig per **T**holomeu: que si nosaltres no podẽ
 scular les actions o influxos del cel ab regimẽt
 e bona vida podem dispondre nostres coscos:
 enta! manera que tindran resistencia que mays
 o no gens rebran aquelles: e aço fara nostre re
 gimẽt preferuatiu: p̄ncipalment preferuant la
 nima ab constrictio / confessio / e esmena de nost
 ra mala vida: prenent aquell glorios pa dels an
 gels ço es lo precios cors de nostre senyor **J**e
 su christ deu nostre: e aços suplich se faça en
 lo p̄ncipi dela cura. **E** a p̄a recozzer al orde me
 decinal segons per los propzis capítols se lig:
 dels quals aquest es lo p̄mer .

Qvenit ala part preferuatiua la qual
 sta en la bõdat del ayre en la dispo
 sicio de les viandes / e del beure del
 dormir / e del vetlar del mouimẽt
 e del repos dels accidẽts dela ani
 ma: dela replexiõ / e del buydamẽt. **E** perque /
 layre es dotat de vna virtut celestial per la qual
 altera los coscos nostres / e tot lo que circunda.
Es mester p̄merament se parle de sa disposi

cio: elegint loch\ vila\ o ciutat\ de bon ayre, hō
 no si inuyren ab comoda habitacio: e encara al
 terada ab fum de romer\ ginebre\ ambre\ xilo
 aloes\ siper\ estorachs: e aquestes coses sem
 blants en lo juern: e en lo stiu ab vinagre cany
 es e murta o coses que alterē la malicia. **E** qui
 fugira seguint lo vulgar vaga sen lūyn: e prest
 hī lo retozn tant tart cō puxa. **E** sobre tot guar
 des de comunicar ab gents infectes: e que vin
 gnen de loch infecte: com se sia vist per tal occa
 sio moltes ciutats e viles venir en gran ruyna
 segons se comproua per largues experiencies:
 sculiant lo que los doctors largament deduxē:
 del ayre com de vna deles coses no naturals. **E**
E perque no reste indetermenat quia manera
 de loch se elegira: es ma intencio no sien mun
 tanyes ne lochs alts: perq̄ la infectio stime venir
 per lo cel: e quant mes hī ferrem prop tant ferē
 mes disposits ala infectio o dans dels influxos
 celestials: ni lochs margalenchs perque layre es
 hūit e disposi apodridura: sino lochs migāgers

Del pa e del vi.

Venint ales viandes lo pa sia de forment net:
 e ben pastat e quit de sego e mingançerament
 cuyt: perque si molt se cobia tiora dispositio de
 engenrar humors cremades: e per conseguent
 .a. l. j.

seria aparell per ala pestilencia: e ques menge lo primer dia ques pastara o lo segon si sera possible.

Deles carnis.

Les carnis sien de molto primal tendre e de bona pastura: o cabrit de llet / vedella / gallines / capons tendres / perdus / francols / colomins. E del interior de aquests animals sols deles gallines e capons meniareu lo fetge la ouera e no al dre. Carn de poch fresca o salpresa de poch se pot mengar: special del saluatge perque es / carn que te mays superfluitats e tant es de mes digestio.

Deles salses.

Salses ab les quals les carnis se preparen o / per corregir alguna malicia d'elles: o perque al a petit sien mes agradables: car tant com son / mes acceptes al appetit lo ventrell pus facilmente les digereix. Hi poden se preparar ab succhs de ma / grana de taronga de posir o de agras ab vna poca de cayella o sucre si quiant pebre gignibre / clauells / per la gran calor que tenen. Lo safra se / pot practicar perque te gran cordialitat: e propri per aquest temps: e si volreu alguna salsa bla

qua de ametles: aço feta en vostra electio. Al /
tres maneres de viandes axicom amido femo
la ab let de ametles e sucre e vna poqua de cany
ella perque guarde les humozs que nos podríx
quen. Caldo de ciurons: spinachs: bledes: boz
ratges letugues verdolagues tot se pot mengar
puix que sia de terra sana: car de terra infecta /
per la tendroz que tenen. facilmet se pozien cor
rompre. Caldo de naps caldo de cols poden /
mengar sola per lo sguart que tenen de clarifi /
car la vista. E la carn sia tota bollida per la ma
ior part.

Del formatge.

Let e formatge fresch e salat deuen squíuar en /
aquest temps itecte: car no sols ho mostra la ex
perencia: mas encara o cõdempna tota la scola
nostra: encara que alguns han volgut dir que al
guns formatges se pozien exceptar: coz de mal
lozqua e de altres parts bones. Pero vn famos
doctor nostre diu: que si algu feris la pestilencia
lo dia que mengas formatge: no sols tindria /
per difícil la cura: mas per impossible. E ab tal
perill no conselle anegu ho experimete.

Dels peixos.

1. a. 111.

Dels peixos perquè la Iglesia catolica molts dies nos aparta del hus dela carn: axi com la qua refina los quatre tēps: e altres de iunys manats sera mester mes stendre la ploma: porque son cosas que interessen los beneficis dela anima: los quals en tostemps se deuen mes mirar que los del cors. **Q**ue no sols los doctozs catholichs nos amonesten a catolica e deuotament vsure mas los doctozs arabichs nos consellen que fa çampau ab nostre senyoz deu: qui sols cura totes malalties. **E** axi lo h̄zicholo de flozēca no ha volgut oblidar la oracio del gl̄ios s̄act Sebastia qui moltes prouicies e terres se lig hauer defēiat de aquest diuinal flagel: ab lo cōtinuar aquesta sancta oracio.

Omnipotens sempitene deus: qui precibus et meritis martiris tui s̄acti sabastiani quandam generalem pestem hominum mortiferam reuocasti: tribue quesumus vt ī similibus peste te fideliter inuocantes: in tua misericordia confidunt: eius precibus et meritis ab ipsa et ab omni tribulatione liberentur. **R**ex dominum nostrum ih̄esum cristum filius tuum: qui tecum viuit et regnat in vnitate sp̄itus sancti deus. **Amen**

E calle moltes deuocions particulars: perque
 scrich a catolichs los quals per sō costum e for
 ma de benniure les tenē per recordades. **E** tor
 nant a nostre preposit sia elet peix de mar si sen
 trobara chic ab squata com nosaltres tenim tot
 peix de bolig fugint tonyina fresca / anguilles
 e peix destanyis e riberes grosses e fangoses: cō
 tinguen propietat de facilmente corrompres. **E**n
 cara que lo ventrell graciosament los accepte:
 los grossos per la viscositat de la natura son /
 molt dampnosos. **E** sobre tot sien peixos no /
 uells: los quals los peixadors per la gran con
 suetut coneixen. **N**ō sefa en les prouincies ben
 regides: com venecia: que en cada dels quatre
 temps de lany los peixadors tenen peix propi
 per ala natura de aquell temps: tenint ansia que
 sien preparats ab sal e aygua e sobre tot hun /
 poch mesos en sal perque aquella superflua vis
 cositat sen scozrega. **E** de aygues dolces clares
 corrents per lochs pedrosos o arenosos. **E** les
 riberes encars que sien bones nos peixquē prop
 les ciutats: per les inmundicies quey decozzen.
E lo aparell si fer se poza sia en bra ses. **E** sius
 sera agradable aquesta poluora canyela / ginge
 bre / clauells / e safra en lo juern: en lo stiu / vina
 gre: ans es ma intencio lo vinagre sia comu al
 peix axi en lo iuern com en lo stiu per la proprie
 tat que se de remoure la viscositat del peix: tots

los peixos salats son contraris: e per la agudea
 sua preparen los humors a corrupció: e calor /
 strana: si per gracia de appetit nos consenten.
 E sobre tot nos menge pell o cuyro de negun
 peix. E la part mes sana segons alguns es la /
 quoha: perque es la part mes exercitada.

De les fruytes.

Venit a les fruytes: encars que medecinalment
 per auctoritat del Rassis: qui recita lo pare de
 Salie per no hauer megat fruyta fresca james
 encozregue en malaltia alguna: ans tots los di
 es de la vida de totes malalties fonch preservat
 E mozt son pare rompuda la obligacio meja
 fruyta fresca e axi febrega de febres podrides:
 e de altres febres: per hon se pozia scloure tot
 lo hus dela fruyta. Pero mirant la habundan
 cia consuetut e diuersitat de tanta fruyta de aque
 sta inclita ciutat e regne: algunes ne scriure de
 les quals tindreu libertat segurament poder me
 gar. Com son aquelles que en bona terras cul
 len: e naturalment se maduren no ab artifici ne
 ab multitut de fem: com sien molt aparellades
 a podrir se: e son pomes peres precechs melons
 aboudeques nesples madurades en larbre casta
 nyas amelles auellanes oliues verdes: perque
 tenen proprietat de consoftar lo ventrell: beuen
 apres vn poch de vi blanch amerat: encara que

17
D
siana
sia paret de alguns se deu beure aygua: los pre-
cechs empero preparats ab vi vermell e apres
lo past: perque fan deuallar la vianda al sol del
ventrell: e milloz se celebra la digestio. E la
quantitat que sen mengara sia poqua. E tenē
altre esguart que cozegeyen la malicia del a: e
prouoquen simplement lo dormir. Les auella-
nes tozzades ab poqua sal: e les nous ab vna fi-
ga en deiu: o ans del past defencen de tota ley
o natura de veri. E odonyes pomes peres con-
fites ab sucre e mel se poden segurament men-
gar. E odonyat de mel o carn de codony de su-
cre se pot mengar e apres lo past.

De la obseruança del menjar e del beure.

Q lent seguir lozde damunt offert
es mester se diga la obseruança del
mengar e del beure: e no sols per
aleuar la set: mas perque la vian-
da mes perfectament se puxa di-
gerir: e facilmente penetre per los membres. E
no bega negu sino presa la maior part dela re-
fectio: esquiuant diuersitat de vins en hun past
lo que beureu sia partit en moltes vegades e
no tot en vna: com molts pratiquen e costumē
de beure: car quant mes son les vegades pus /

facilmēt es la vianda digesta: dexant tots vins
dolços: coz mosquat / cuyt / clarea / ypocras / ver
nacha / maluesia / e semblants. E si algu per cō
suetut o per altra via ne volia pēdre hun poch
ab vna torrada sia en lo principi dela taula: car
aptes lo past per sa subtilitat farten passar la vi
anda crua ans de sa complida digestio: encara /
que alguns pratiquen lo contrari: lo que tota /
medecina reprobua. Car si algu tenia lo fetge /
calt tirarla lo fetge lo vi dolç: e causaria opilaci
ons: lo que per al temps seria dāmpnos. Per
hon se conclou en lo principi se pot beure lo vi
antich puix tempradament se bega: e en la si vi
de plantes e flach. Lo Rasis ental temps tot /
vi squiua: loant beure lo vinagre: pero pozias
compozta en vna regio molt calda: lo que así /
no tendria loch: mas puix se bega ab mesura
e ab les regles dānunt scrites es lo que segu
rament se pot practicar e sens perill.

Del vetlar e del dormir.

scrit lo regiment del beure e vian
des: seguir se ha del dormir e vet
lar: perque aptes lo repos de les po
tencies sensitives la si del dormir
es recloure lo calor atotes les parts

intelligents perque millor se purà la digestió celebrat. **E** degn no dorma si dos hores no seran passades apres lo past: e sera la vianda deuallada al fondo del ventrell: aqnest es lo tēps comu quasi atotes les complexiōs: e aço se pot fer ab hun poch de exercici temprat. **E** quant vos posareu adormir tindreu lo cap alt vn poch / e sobre lo costat dret: e aḡs sobre lo sḡrre: e tornar sobre lo dret: e axi finir lo dormir: car aquesta forma de dormir millor porta la vianda al fondo del ventrell que altra nēguna. **E** negu nos leue si lo sol no sera exit perque les vapors multiplicades en la nit sien resoltes. **E** altra raho que dela natura del calor es sempre muntar: e com lo fetge sia dauall lo ventrell: lo calor del fetge muntant confortant lo calor del ventrell li ajuda adigerir: segons nos mostra la experiēcia dequalseuol vexell que stiga sobre lo foc lo q̄ no faria sobre lo sḡrre. Lo spay del dormir pot esser de .viij. a .viij. hores: e lo seyal q̄ al despertar nous sentau en lo cors / e membres grauitat nenguna: e quant se sent axi aleugat leuef car mes temps dormir afluqueix lo ventrell: e es causa de multiplicar superfluitats fleumatiques. **E** altres dans e defeca lo cors el refreda: e sia de nit e no de dia: car lo dormir de dia se / reproua per los doctozs si ia no si obserua aḡi gaconsuetut q̄ es altra natura. **E** lo lit de bona

lana: e ben cubert. E si possible seta la cuberta
tenyida en grana perque es conforme a nostre
caloz natural.

Quāt vos leuareu de dormir per
que lo caloz se viuifique es mester
vsar de algun tempzat exercici: en
cara que alguns parisibenchs lo
condempnen: impero aço se entē
del destemprat: perque tyrant molt ayre infecte
mes prest se pozia encozrer la pestilēcia: e la sa
nitat se conserua ab mesura del mouimēt e del
repos: axi squiuant jochs de canyes / pilota / e al
tres exercicis militars que molt pozien noure.
E ar diu lo ſulgēci que lo exercici es cōseruacio
de la vida huana e del caloz natural lima: deles
superfluitats consumpcio esfozçador deles vir
tuts: guany del temps: enemich del oci: e goig
del jouēt / e vellea. E aque'l sols se abstinga del
exercici qui vol freturar dela salut e abreugar la
vida: e qui fer lo voltra façal ans del past: e aps
la vianda repose: e poch apzes passege alegura
dament: e aço quant al exercici.

Enint als accidēts dela anima ex
aminant quina força tenē en la cō
seruacio dela sanitat tots los doct
ors ho testifiquen: e la experien

cia ho ensenya: car la ira / amor / goig / lo cors
 escalfen: temor / tristor / angustia / lo refredē. **E**
 clar se mostra de molts qui per ira e altres acci
 dents son vèguts en largues malalties / e altres
 son morts per alegria : com recita lo putarquo
 de viris il' ustribus en la vida de camilla de aqulla
 dona romana: e altres ne han aconseguida sa
 nitat: com se lig de aquell cavalleros **Wuch** :
 que quasi consumpt per falta del calor natural:
 hū famos metge lo guari ab recort de coses pas
 sades prouocantli ira tan grā que enfortit lo ca
 lor natural lo guari. **E** de molts quartanaris :
 special de hu que cremant se la casa tement ell
 nos cremas salta per vna finestra : e acampant
 del foc lo guari dela quartana. **E** perço los deu
 hom fugir en tots temps e mes en tal com aqst
 ans es necessari procurar se delits e altres pēsa
 ments agradables confortants lanima e clarifi
 cant lo sperit del cor com los accidēts' dela ani
 ma sien de aquelles coses que corrompen la sa
 lut apartant lo pensament dela peste: cō la yma
 ginacio porte cas alterant lo cors propri nostre
 car vos mengant vna pruna verda amí seme el
 muçen les dents / hoc encara per vna fort yma
 ginacio se puga alterar lo cors strany. **E** com se
 puxa fer nou vull deduhir al present : com sia
 determinada sentencia de tota nostra scola: e
 per moltes spèriences aprouat.

e posant si ales coses no naturals /
 parlar de la repleció e buydamēt
 següant tota plenitud de coses que
 facilmente se puxen corrompre: e
 lo contrari preserua lo cors de tot
 dān: don degudament se reprenen aquells que
 molt se han plen com sien aparellats a dans se
 reparables ne vulla tan poch menjar que encoz
 regues algun defalliment: e de dos extrēs ans
 es de elegir lo molt que no lo mēys: com natu
 ra humana apoquida del temps de la creació e
 principi per la terra esser aflaquida en la virtut
 no produhnt les coses tan virtuoses axi resta
 nostra natura aflaquida: per hon nos coue /
 mes menjar que molt poch: e axi tenim coses
 portants la peste: e coses quens ne aparten: les
 que la porten son fam / fruyta / fatiga / e moltes
 sements / e vents infectes: les quens ne apartē
 sagnia / foch / fuyta fricacions e fluix. **E** sobre
 tot cascu sia sollicit procurarse / degudes hozes
 benefici de vètre: e si sera pereosa natura faças
 ab algun suppositozi o ab aquesta ajuda. **R**eci
 pe malue bletis mercurialis violarum ana / ma
 nipulum. .j. fiat decoctio de qua accipe. librā. .j.
 In qua dissoluatur casiesistole / vnça. .j. zucarí ru
 bei vnça semis / oley violarum vnça. .j. .sals
 comunis. .3. .j. sia fet lo crestirí / e si possible sera
 prengas en deju: e sine perque de aquesta mate

ria mes aiant ne parlare.

En les coses damunt dites diligēt regimēt observar: la p̄cipal part dela p̄seruacio dela peste se assegura: car lo queus fa segurs ab la diuina bōdat es la disposicio del /
 cozs: la qual se aconseguē ab la obseruāça de les coses passades. Pero natura humana p̄o ta afallir e no disposta a neg un bon orde de vida podent errar ental forma de viure he volgut aiustar algunes medecines: perque ab lo hus /
 de aquelles tinguen doblada la defensa: scriuit les mes apzopziades per ala p̄seruacio de aquē sta peste o de qualseuol causa portāt la peste: axi simples com compostes: deles quals se lig lo efecte eēt molt verdader. **E** primer del metridat del qual los antichs filosofos hā scrites labori innumerables: e no mēys dela triaga: les quals han portat les gentes en admiracio per tants sey alats efectes. Raõnant primer les excellencies e p̄oprietats deles pilloles de Rasis: car es sentencia del Ane rotz: que qui voldra examinar les pillozes de Rasis: hi trobara marauelloses p̄oprietats. **E** lo Benmesme en lo capitol p̄o p̄i de aceuer diu: qui continuara pendre aceuer per dies continus no veura en lo seu cozs e mē bres malaltia que no sia facil de guarir: e p̄serua de podridura. La mitra dien los doctors q̄ no sols cosos vius p̄serua de corrupcio: mas

.b).

entara los mortis: segons testifica lo beaueurat
 euangeliste mossenyet sanct Johan a. xix. capi
 tola ferens inixtura mirre et aloes quasi libras
 centu. Lo sacca james altera los humors: mas
 conseruala segons la proporció e calitat: e corre
 geix la podridura: e quanta virtut tinga en ale
 grat lo cor: coneix ho aquell qui res no ignora:
 deles quals se pendra vna en deiu cascun dia ab
 hun poch de vi vermell apres. E los qui nou /
 potan pendre continuaran aquesta altra: aygua
 res dos onces / vi blanch vna onça / volerment
 vna dracina e aço tot mesclat e tebeu en lo juern
 e en lo stiu fret. La otra es lo metridat: dela qual
 A Detriades Rey de ponto vsant lo per lonchs
 dies: los seus membres guanyaren tal disposi
 cio: que prenent vn veri no li fen nenguna im
 pressio verinosa: segons se lig en les hystories
 dela romas: com per Pompeu fos asietgat en
 lesbo. E moltes altres coles se porien scriure /
 de aquesta materia que les calle per no fatigar
 los legidors. E aço mateix obrẽ moltes pedres
 insignides e dotades deles mateixes e maiors
 virtuts axicom son jacints sacris granats e al
 tres lea quals poreu veure en los mateixos trac
 tats.

Don se deu creure: que algu ser /
 uant aquest regiment per molt que
 conuerse en lo ayre pesti encial: se
 pora sans reseruar ab lo auxili de

nostre seyor deu jhesu crist prechs e intercessio
 dela gloriõssima verge maria mare sua: e del
 benaventurat sanct Sebastia glorios martir.
 Pero per falta de mala guarda e per diuina /
 permissio: alguns encorren en la febra pestilen
 cial: e sera mester saber la cura e axis segueix.

Arimeraient renouant layre de la
 habitacio hõ lo malalt stara ab los
 perfums dauant dits: si sera juern
 e si es stiu ab les coses del stiu. E si
 possible sera souent mudar la cam
 bra o la casa ab cõdicio que nẽgu no habite en
 la casa que desemparara lo malalt de dos o tres
 meses:

Segonamẽt perq̃ la virtut del malalt
 se debilita, molt a causa del humoz
 verinos e mal acostumat: es mest
 er menje poch e souent: e les viã
 des de facil digestio: e de molt nodriment: com
 son polles / perditus / francolins / capõs tendres
 e algũ rouell de ou fresch e cabrit bollit e rostit
 e aço alterat ab suchs de agras / viagre suchs de
 magtanes albars e semblants coses: perque la
 malicia del ayre pestilencial altera tot lo que
 pot menjar ab aquestes coses se repara llet de
 ametles / farro / cuyt ab lo caldo dela polla: e si
 volteu algunes borratges / e camaroges / o al
 tres herbes: pero es mester que siẽ collides exit lo
 .b.ij.

sol per vna hora perque les vapors multiplica
des en la nit sien resoltes. E per lo seblant bōs
brous solsit / piquat / such de agras destillat se /
gons les dones de aquesta ciutat e regne saben
fer com sien molt expertes. E si poza mastegar
sufficient quantitat d'jne e sope e amiga nit pze
ga vna presa de solsit: sino pze ngua los solsit /
o brous de quatre en quatre hores segons la /
necessitat dela virtut.

E axi com sera guarit lo malalt si sera dur de /
ventre sia li donada aquesta ajuda feta de sego
malnes e fenoll / mel / cuyta / miga lima / e vna
cullereta de sal comua e vna onça de geripiga
e dos onces de oli comu. E apres aconsell del
metge siy sera sia sagnat segō la plenitut de les
venes: e la grossea e rogoz dela ozina: e si no te
forma la sagnia: sia purgat de aquestes pillozes
o dela beuenda o del que mes amara: de les pil
lozes pendra nou amiga nit: si vol la beuenda /
pendra la de matí ales sis hores e no dormira
apres.

Recipe masse pillularum coctarum: masse pillu
larum sine quibus esse nolo: ana. 3. semis cum
aqua endiuie fiant pillule. xi. numero.

Recipe medulle cassie fistole vñcia. j. elemi de
succo rosarum. 3. ij. mellis rosaticolati vñcia se
mis aqua mercurialis quod sufficit: fiat potus /
tepidus tradatur in antoza.

la seguent:

La onfectio cordial.

Recipe confectionis de saccinto .3. ij. radiceis toz
mentille .3. j. puluis diamargaritonis: 3. j. sem /
nis citri mundati grana .xv. ligni aloes: zedoa
cie ana. 3. semis. limature auri: scrupulum vnuz
sitici crudi. 3. semis musci granum semis: succi
pomozum. succi buglose depuratozum ana. vn
cia semis confectionis de gemmis: 3. j: pannorū
auri numero quinque cuz sirupo acetositate ci
tri fiat confectio in modum opiate fermētetur
lento igne.

Et si lo malalt conxereu mes defallit: ab los /
brous li donareu daquesta poluoza la quatta /
part duna cullereta dargent

La poluoza per al bron:

Recipe margaritarum subtiliter puluerizatarū
:3: j: spodi) scrupulum. j. succati: 3: j: fiat puluis:

La present poluoza es de tāta efficacia que no
he deliberat oblidar la: la qual se pot donar ab
vi blanch e es la seguent:

Orneue diptamus: tozmentilla: gēçana: de cas
:b: iij:

Biblioteca Valenciana
eu .j. : .z. : castia pes de tres grās dozdí: e sia tot pol
uozizat e donat pes de dos dines de mati : o a /
questa altra medecina

Polermíni poluozizat .j. : .z. : aygua ros: .j. : onça:
vi blanch dos culleretes: e siali donada de mati
o a la hoza que voldreu:

E Doltes vegades en les febres pe
silencials hi ha: cuchs no dupteu
donarli aq̄sta ajuda: aygua de grā
aygua de camarroges de cascu: .iiij. :
onçes: oli de ametles amargues:
: dues: onçes : mantega : vncia semis: sal co /
muna miga cullereta: e si poza pendre lo crestiri
prenga aquesta medecina: q̄ te lo mateix sguart
Preneu lauoz de verdolagues: os de banya de
ceruo cremada de ca'cu: .j. : .z. : lauor de Alexan
dria: .ij. : .z. : sia feta polnoza. e donada miga culle
reta ab aygua de verdolagues:

E de açi auant se seguen en los capítols dela cu
ra de bubons o vertoles o antrechs caruoncles
e altres pustules o exidures malignes en qualse
vulla part del cors que sia ço es axí en los emñic
toris: com en los altres lochs:

Capítol p̄imer:

Lo cor defora sia defenfat presa vna cullereta /
 dela poluora intitulada del epitima e. x. de ay /
 gua ros: e. x. de aygua bouina e tres de vinagre
 blanch: e tot mesclat este beat en vna casoleta: se
 ray posat hum drap de terçenell de grana si sen
 trobara o dozlada prima del gran dela ma: e po
 sat sobre lo coz dauall la mameilla squerre. **E cō**
 sera exit tornat arefrescar e axi continuāt fins /
 sia guarit practicant los següents cordials en la /
 forma ques segueix.

Primerament del condit cordial o restaurant:
 que es lo següent tantes vegades com voldra
 beure lin siē donades primer dos' o tres cullere
 tes ab dos culleretes del deus dit julep segueix
 se lo epitima: apres lo condit: apres lo iulep.

Lo epitima.

Recipe trofiscorum de camphora .3. s. cozallo /
 rum omnium sandalozum omnium ana. 3. j. gra
 na tinctorum .3. j. semis citri mundati .3. semis:
 spodi .scrupulum .j. misceantur et fiat puluis.

Lo condit cordial.

**Recipe corticis citri conditi cum succaro confer
 ue buglose: conferue rosarum ana. 3. s. margari
 tarum jaccintorum puluerizatorum ana. scrupu
 lum .j. pannorum auti numero .v. fiat conditū
 .b. ij.**

copèriatur auro.

℞ iulep

℞ Recipe Sirupí rſbes: Sirupí limonum: Sirupí ace-
toſitatis citri ana. vncias. iij. aqua roſarū: aque
acetofe aq̄ ſcabioſe ana. vncias: iij. vini maloꝝ
granatorū. vncias. i. miſceātur et fiat iulep cū
ſuccaro albiſſio et aromatizetur cuꝝ hoc puluere

℞ Recipe pulueris diamargaritonis: puluis elec-
tuarii degēnis ana. ʒ. j. ligentur ī panno līneo

E algunes vegades poza pēdre vna tauleta del
preſent letouari ab dos culleretes de aygua bo-
uina.

℞ lo letouari.

℞ Recipe ſandalozum omnium. ʒ. j. margaritarū
ſafirozum ana. ʒ. ſemis oſſium de corde cerui /
numero tres limature auri ſcrupulum. j. ſuccari
albiſſimi diſſoluti in aqua roſacea quod ſufficit
fiat electouariuz in tabulis ad formam manus
cristi deauratum ex vna parte.

E per lo ſemblant poza pendre dela, confectio
cordial tanta coz vna auellana ab tres culleretes
de aygua bouina cuyta de vin blāch la qual es

E com en les febres pestilencials se acostumen de mostrar bubons o vertoles segons nostre lēguatge: vull asumadament tractar la cura de aquells en qualseuol loch que sien: axí com engonales / exelles / darrere les orzelles. Sera la intēció del cirurgia sempre traure la materia apart defora luyant lo veri dels membres p̄ncipals com̄coz / fetge / 2. ceruel / e aço caldegant ab saquets fets de camamirra corona de Rey o mananella caldegant souent: e apzes posat vn empastre fet de diaquilon comu: o de armoniack / dissolt en viagre: e si cars sera com se esdeue al gūes: vegades ques madure seray applicat aq̄st empastre: o altres segons que la presència del cirurgia o iutgara: donant alguna ventosa dos / dits dauall la vertola: e l'empastre es lo seguent

Recipe radicū diptami vncias. iij. radicū nasturci vncia. j. radicū ebuli vncias. ij. cocātur ī aqua: tant fins que sien amo lides e picades ab oli de camamirra sia fet faxament e ajustat hū / poch de leuat bē agre e aquest empastre o faxament sia posat damunt la vertola car te virtut de traure les humiditats verinoses del profundo: e madur sia vbert ab focs o lançeta: no sperant complida maduracio car a vegades lo veri torna al'coz. **E** apzes sia mundificat com se pertany. **E** aquesta part de cirurgia passe breu car negu no pot fugir en loch bon no sia socoz

regut de algun expert cirurgiá. **E** per tal he scrit
 coses proprie segures poques en nombre e grás
 en virtut: perque en lo principi no stiguau sens
 focors.

E mes auāt hi acostumē de apareixer antrechs
 caruoncles: e altres pustules o exidures malig/
 nes: les quals han mester enginy en la cura he
 delibarat compendre hun capitol breu: sols per
 donar compliment ama offerta. **E** si per ventu
 ra aquestes coses se mostraran ans dela febra/
 com se esdreue tñdreu lo malalt apzop de sagnia
 ajudes / purgues / e cordials: recorrēt al regimēt
 passat: segons queu conselle en la febra pestilen
 cial. **E** si la exidura sera en los pits o en les spat
 les: la sagnia se fara dela vena mediana del braç
 dret o squerre: e si en les anques cuxes o comes
 deles venes dels garrons dela aquella mateixa
 cama anqua o cuxa. e si lo loch no sera fosc: ans
 sera doloros e molt vermell pozeu vfar de aqsta
 medecina. **P**reneu plantatge lētilles e vna mol
 la de pa e sia bollit en aygua e sia picat ab vnes
 fulles de squauiosa: e polat damunt la exidura
 e si alguna durea o poch senttment hi haura /
 pzē magranes / albars / agrees dolces / e bollides
 ab vñagre sien posades damunt lo caruoncle /
 o postula. **E** si lo caruoncle o postula no tñdra
 molta malicia e tardara la digestio o madura /
 ment pēdreu figures grasses vna liura e bollides
 picades ab oli de lici fareu faxament: e tot lo rē

stant remet ala pzeſeñcia o discrecio de bon criste
 gia: lo qual vos pzech cerquen: perque la noticia
 de aquestes coses seria quasi impossible. aconse
 guisseu sens gran experiencia: la qual no podia
 atenyer ne meys vos cõsell ho fiu de vostres
 discrecions: que moltes errozs si porjen seguir
E axi acabe supplicant la misericordia e celsitut
 de nostre senyoz deu **J**esu crist complidament
 nos vulla hauer pietat: no sols en guarir nos si
 serem malalts: mas defendrens no siam ferits
 de semblant flagell: no miraut nostres offeses
 e peccats: mas vñant ab nosaltres de la eterna e
 infinida misericordia: interposat hi los meritis
 dela sua gloziolissima passio e pzechs dela hu/
 mil verge **M**aria mare sancta sua aduocada/
 nostra: e del benaventurat martir **S**anti **S**eba
 stia. Los quals per nostra defensa supliquen
 aquella inmensa e indiuidua trinitat: que guar
 dats de aquest mal deça nos done la gracia sua
 sancta: e della la sua eterna gloria e beauran
 ça **A**men.

Roys de alcanyiz
 minimus medico
 rum.

.b.vj.

Recepta del engrer

del al Agri de l'Anaj

a naffres

Biblioteca Valenciana

primo blanquet ceu dos o ³ dit	—	1	3
re remeina comuna dos o ³	—	1	3
re mastech dos o ³ dit	—	1	3
re pegunta grega una o ³ emig	—	1	3 1/2
re peza nona dos o ³	—	1	3
re oli rosat sis o ³ dit	—	1	3

tot lo pobre dit se deu posar en una castla
 noua e allí roga menar tots temps ab tres
 o quatre margallo pelats to lils hamen de
 megar e sia dit hñ tall ala raborn de mñm
 margallo e les raborns dels dits margallo us
 estigne menar omis en lo dit engrer fins
 a l'oyt

polnora pastenyera la lanch
 i de les naffres del marex al
 fagry

primo angelot hñ quar	—	1	2
re mastech hñ quar	—	1	2
re ensens. hñ hñ quar	—	1	2
re sanes de drago fina hñ quar	—	1	2

tot lo pobre dit se deu posar en una castla
 e tambe eben mestlar est mes eca a la
 dita polnora no se deu menar fins a l'oyt
 meser posar en la dita polnora hñ quar
 de balostas polnora des

la lletra...
pre mole...
ent agnel...
santo drap...

z...
re mille lo drap...
homo clindema...

presen h...
ent na...
blans...
engne...
e...
e...
p...
is anys

pre...
e...
de...
re...
dolies...
en...
s...
r...
r...

z...
de...
p...
p...
p...
p...
p...

contra quosdam

U

Et fuma la rancia ab quibus Bibliotheca Valenciana
e apud merbua regibus de potal de
ad idem

Et fuma la rancia ab sanguinosis
et febres cronica
reemmes

Sanguis Job + sanguis Job + sanguis Job + venas.
habent et morum simi et sup morum
affamulo vel flammulo In dei nomine + fiat +
fiat + fiat In nomine patris et filii et
spis sancti amē + sequens sum euangelij
pauli marci Cum venisset in domum
petri vidit petrum cum lacrimis et febri +
et tetigit manum eius et dimisit eam +
et surrexit et ministrabat eis + amē +
quod liberasti petrum simonis et iacobum
liberare flammulo vel flammulo tua +
mag Petri + ex ab omni malo quod vult
et regnos reg in petro petri amē

et febres

A corpe patris ex dimi de in res patris ex grado
omnes eius sicut in regis nobis quia
nunc + dñm est pñg et sup flammulo tuum vel
flammulo tua vel tua benedictio tua et scibe
in bono que patris + tho + in petra + magis +
in verba + de ex fidei et per horis
ore

et morum quosdam
vel et huiusmodi
et huiusmodi
vel et huiusmodi

In nomine meo demonia eiciunt lingua loquitur
nomine patris velter et si morbi petri quod bibe
rum no eis nocebit sup egros morum impones
et bene habebunt

et mal de rancia

agnosce uos es mēdo
abscissos spes dicitur
vegades ablo reuyt
de la ren chū pū mēdo
me mē mō beqz

Biblioteca Valenciana

Rempe mēdo mō refugior pū qū
habeam campū nō ero q

Recepta de la poluicio de
pape tener

Re batallario	1 03	pulueris dia eodam abm	1 03
gama de ste noll	1 03	rayello	1 03
alozania	1 03	quaraca sem pū pū	1 03
romi subustit	1 03	g boruz	1 03
regulacast	1 03		
dupla mē	1 03		
fuze pū	1 03		
Schande preparat ab m	1 03		

in matuz bonū dō rē
p apudor de boca
pū dila mē nega poluicio de ab hū ou
res matuz

La virtut del monitor
boqz

Supra 6 pū gā o fia la mētra vnta lo lloq ab
lo lloq chū hō res tellat agmū hō es pū mē

A donq hō lūgatura
mētra
pū lli es flūllē de porro fūgides ab oli romū
adū qūccū bū flen
es mē mē dō qūo por
alioz

Agos de noll mōsi ben bolit pū s pū c pū s
hū cū pū sūe cō nāz

et estangnar pū s de
nas

Donna Sinos bol puzar

ppet flos de flos effe ne dy pro
la casa

Biblioteca Valenciana

z i alldo los demo

ages flos de magians solas e flos ne poluo
za e rom re giras e marta lo bora e d'm
blms flos mas solo poluora. sobre los dems
z a mal de p'der

f^o q^o de luonte p'on e q^o de ayguade de
noil mazi e q^o de aygua de zaneus e miz
got de by bell gress e m' culen donar e oas
al p'ament. e aytes dorma m' l'ora de mati
e v' d'ebis

a mal de cruce

Comli de lo mal dignes de o' d' m' ab bono
de nois los p'aron cas p'egments cu' d' m' m'
f'ic' e' e' a' z f'is q' m' d' p'ron' m' p' caso
m' i' f' f' r' m' a' +

z a mal de mare

h' d' de er modit ab h' i' o' i' t' e' b' e' g' e' l' e'
dona

a dona Sinos h' d' d' d'

p' en re p' all com' lo e d' al m' ab ena e l' e' d' e' m' o' n'
ne ama

a mal de magores

ages d' m' p' blau gel p' no m' f' p' m' p' m' h' ane
e remal e flos ne poluora e p' d' m' e' p' o' n'
g' u' a' d' ab deu aydam

claru anti optimu ad visum
e' m' e' g' debilitate e' h' f' m' m' ad
m' y' m' f' o' r' a' z e' o' z' a' b' m'

f^o seme au' m' e' f' a' g' i' e' z' p' u' i' p' e' n' o' i' l' l' i' m' y'
m' z' m' p' i' p' i' d' z' z' o' n' a' n' o' i' m' f' i' y' p' u' l' e' g' i'
o' n' e' t' i' z' f' o' p' i' f' l' o' z' e' s' p' t' o' n' y' g' r' a' n' o' y' m' i' n' i' z' i'
f' a' g' i' s' m' a' g' i' e' o' u' m' m' z' e' y' f' u' n' y' l' y' p' u' l' u' e' r' i'
f' o' r' i' s' r' o' n' f' i' r' e' m' m' e' l' l' e' r' o' t' o' e' r' d' e' p' u' m' e' r' o' e' l'
a' n' i' z' e' r' i' o' e' d' e' m' a' n' e' / v' i' s' u' z' d' i' t' u' z' e' s' t' a' n' t'
p' o' n' a' m' i' o' f' o' r' t' a' t' o' s' u' p' p' l' e' m' s' h' a' m' o' r' i' b' y' z' u' e' g' a'
r' e' n' e' s' m' u' d' i' f' i' c' a' t' e' l' a' p' i' d' e' f' r' a' n' g' i' e' e' t' o' m' e' z'
v' e' n' o' s' i' t' a' t' e' e' t' p' a' l' i' z' z' b' a' t' i' s' f' i' n' i' e' s' t'

la recepció del enyem del
 alfayre de l'any i Biblioteca Valenciana
 mastres

primero blangues	1
el monestria Comuna	1 3
el moester	1 3
el regimta gregor	1 3
el d'elzevir	1 3
el peca noua	1 3

res esde marenats son a posta en d'una casola
 noua e regimmentant ab tres o quatre mar
 galles y clars de sils que se enyem e fachs
 de la rebota en nen res temps menant ab
 les d'us marenats son a posta

poluoca del mar de alfayre
 La esmenya de la sant a les
 mastres

primero angelot	1 3
ta mastres	1 3
casens	1 3
Sant de Diego	1 3

res esde marenats son ben poluoca
 i fachs e fachs i fachs e ben marenats
 e si cans e a l'adit poluoca no es menya
 la sant poluoca en la d'una poluoca
 i fachs de l'altres poluoca fachs

z abestia & recomb ingles

Biblioteca Valenciana

apren una peny e fers la rotte en els
mes deffera e donati lo pen Brom no fnes
ingles En para proner es

z vnto

pren una erba q ha nom colises de olor
cau tot flulla to luy qe ne res grans
non marins e per qnart

ad idē

al m... ..

ages de la zel de la claxada enay ne
loze e pirala emre dues pedres netes
e yodau pbe los fust equata

z ayast vltio

pre flamma de vns e pirala e donola
abence e robar z emez

z a home trouat

pren non gens de giuebre q ha ma
dres e meles en non matins loze
nem e grana de la rera duren

al m... ..

pre de res en res mept volun de dos so
mes ²⁷ de res rasima vegado ab h... ..
caures pre hu port de Bron e p... ..
esta hu port q no dimes

z pan f... ..

bege aygua daud n... ..

z amar cany

des velo penyat de la f en ion f... ..
acj + gapper + bul rap... ..
esob gloriob... ..

z a m... ..

h' rousada de la flou blana mes aq z los
camps q glob yars e sta la flulla darga e
des ne polnon e don abence non matis

f. v. uniuersal

Biblioteca Valenciana

pre en regimta p[ro]p[ri]a e cab[er] p[ro]p[ri]a p[ro]p[ri]a
estiga bna n[ost]ra clo m[ost]ri e n[ost]ra n[ost]ra en la
regimta

Ja p[ro]p[ri]a

pre se n[ost]ra de s[an]ctos e s[an]ctos n[ost]ra
con al[te]ra n[ost]ra n[ost]ra n[ost]ra n[ost]ra
abespe

f. abaspe

pre n[ost]ra de b[er]n[ar]des e s[an]ctos n[ost]ra p[ro]p[ri]a
que cada dia n[ost]ra n[ost]ra

En dolor de m[ost]ri

pre n[ost]ra de p[ro]p[ri]a n[ost]ra n[ost]ra
en n[ost]ra de n[ost]ra n[ost]ra n[ost]ra n[ost]ra
n[ost]ra n[ost]ra n[ost]ra n[ost]ra n[ost]ra
arasm n[ost]ra n[ost]ra

abolon de n[ost]ra

pre n[ost]ra de n[ost]ra n[ost]ra n[ost]ra
la o[st]ra n[ost]ra n[ost]ra n[ost]ra n[ost]ra
una n[ost]ra n[ost]ra n[ost]ra n[ost]ra
e[st]ra n[ost]ra n[ost]ra n[ost]ra n[ost]ra
esbo oli n[ost]ra n[ost]ra n[ost]ra n[ost]ra
tam dehu n[ost]ra n[ost]ra n[ost]ra n[ost]ra
ame n[ost]ra n[ost]ra n[ost]ra n[ost]ra
post n[ost]ra n[ost]ra n[ost]ra n[ost]ra
n[ost]ra n[ost]ra n[ost]ra n[ost]ra
roma be o[st]ra n[ost]ra n[ost]ra n[ost]ra
es n[ost]ra n[ost]ra n[ost]ra n[ost]ra
n[ost]ra n[ost]ra n[ost]ra n[ost]ra

abolon de n[ost]ra

abolon de n[ost]ra

pre de la b[er]n[ar]des n[ost]ra n[ost]ra n[ost]ra
En n[ost]ra n[ost]ra n[ost]ra n[ost]ra

Carrell e de fustio de domingues
de vilanova al respectable Sr
de oliva
Biblioteca Valenciana

Comme de oliva en estos dias pasados me acordé
y gentils homes vus me son fets algunes
yaren rices molt de bones y per per las
hy deus dies y men rices y vostre maner
e ferir y no me so olvidar de parlar a agulls
sino gior les nomes abob y com per y obob
o denem ystra puy hy y cognatar o es ben
coneguda y poder ho ben fer y rogats Er
present y abitar vos com la voluntat my
se ignoran ab espada y apa y puyat e que
vostre an al xge m del 20 fer a pie y adors
hon vos pare de les huyt ocs d'insales den
y obob puyat comestas lo ho y hon per
mes d'ho y obob donem aia us es
diferencis e d'ho a voste que donem
sempre tal n de vos separe

Aprés de haves redat de velleades reconuim
lo re gneridor e nomme d'na llera ab son pare
don lo es de vilanova con muyat mo y lo de
de mo glan del tenor segner

S^m molt sperable
e molt vus

El o es estada tan gra la mia cara q'no ho estu mo
lo anyme de via senyor y en ara l'genti best y
muyat ho ha volgut b'lar ab mi e ay t'nt r'nt
confians que yntegnynt tan gloz'os a se to' bob

2

Senyor hancu per donaren en aquella Valentiana
mem G de ammos z btius se pany / 20 802
Dora anar ala senyoria vna z m dora a nonor
tar del pill dels oficials sino G lo pill de la
mja nafra no sourem Ego mo pare su
phra en dorf men exarloro ala senyoria vna
z si egm Ego no vtt mes dir sino G supligne
vna nre nos vtt empazox abrarar z a judar
G vns homes vns z osam en les mas de la 8.
vna

802

del dora a nonor z abra 8.

miquel d'innova

[Faint, mostly illegible handwritten text]

La recepta de les y medallas de ...
 al ... por ...
 de ...

Biblioteca Valenciana

De ...
 ...
 ...
 ...

